

Roma média-kép a Mónica show és a Joshi Bharat című műsorokban

Pécs, 2012. május 4-5.

A két országos televízió futó délutáni kibeszélő show műsorokkal szemben megfogalmazott kifogások, panaszok :

1. Verbális és fizikai erőszak a stúdióban.
2. Gyermekes személyiségfejlődésére káros témák, a témák feldolgozásmódja, bemutatása.
3. A roma kisebbséggel szemben táplált előítéletek megerősítése.

A két műsor között eldurvuló párharc – 2009.

Az ORTT reakciója:

- Vizsgálatok a gyermekvédelmi szabályok megsértése miatt – szankciók
- Etikai- magatartási kódex megalkotásának ösztönzése
- Célzott vizsgálatok a roma kisebbség elleni gyűlöletkeltő szerkesztési gyakorlat, műsortartalom miatt - szankciók

Jogi környezet

„A műsorszolgáltatás nem irányulhat semmilyen kisebbség, sem bármely többség nyílt vagy burkolt megsértésére, kirekesztésére, annak faji szemponton alapuló bemutatására, elítélésére”. (a korábbi médiatörvény 3. § (3) bekezdése)

„A rendelkezés célja annak a megakadályozása, hogy a rádió és a televízió a sértő, faji alapon elítélő, kirekesztésre, diszkriminációra felhívó gyűlölködők „hangerősítője” legyen.”

.....azt is tekintetbe kell venni, hogy a személyeket, egyes társadalmi csoportokat (a kisebbségeket vagy adott esetben a többséget) sértő, kirekesztésre, diszkriminációra irányuló műsorszolgáltatásnak ugyanilyen súlyú negatív, beláthatatlanul káros hatása is lehet.” 1006/B/2001 AB határozat

A televíziók felelőssége

Gyűlöletkeltést megvalósító tartalom

- direkt közlés - gyűlöletkeltő vélemény megjelenítése
- indirekt közlés pl. önreprezentáció – szerkesztési gyakorlat

1006/B/2001. AB

Az eset összes körülményeit mérlegelve (a műsor előkészítése, a vélemény megjelenítésének módja, a szolgáltató adott véleménytől való elhatárolódása stb.) dönthető el, hogy az adott műsor jogsértő-e.

A két műsor szerkesztési gyakorlata alapján megállapítható-e, hogy a műsor a kisebbség, nyílt vagy burkolt megsértésére, kirekesztésére, annak faji szemponton alapuló bemutatására, elítélésére irányul.

Vizsgálatok, kutatások :

Kvantitatív elemzések (kb. 130-130 adás)

2009. március 19 – június 12 között 50-50 adás vizsgálata

2009. szeptemberi-októberi műsorok

Kvalitatív kutatás (2009. november)

- fókuszcsoport
- mélyinterjú

Elemzés a műsorok konfliktuskezelési stratégiáiról,
moderálási módszereiről

Kvantitatív vizsgálat:

A műsorok vizsgálata, kódolása **szereplők, témakörök és műsorbeli viselkedés** szerint.

Roma szereplő: a többségi társadalom a külső jegyek alapján romának ítél.

Szereplők külső megjelenése:

pl. tetoválás, kirívó öltözék, hiányos fogsor

Témakörök:

pl. vérfertőzés, családon belüli erőszak, pedofília, anyagi konfliktus, büntetett előélet, szenvedélybetegség

Magatartás, viselkedés:

pl. erőszakos, fenyegető, trágár megnyilvánulás, igénytelen, szegényes beszédmód

A roma szereplők aránya Joshi Bharat

márc. 19-jún 12. (n=388)	szeptember (n=184)	október (n=179)
30%	46%	44%

A roma szereplők aránya Mónika show

márc. 19-jún. 12. (n=477)	szeptember (n=231)	október (n=199)
49%	58%	57%

A roma vendégeket jellemző magatartásformák

Mónika Show

erőszakosan viselkedett	74%
fenyegetően beszélt	74%
beszédmód igénytelensége	54%
trágár megnyilvánulás	61%

Külső megjelenés

igénytelenség (ruházat)	65%
tetoválás látható volt	79%

A roma vendégeket jellemző magatartásformák

Joshi Bharat

erőszakosan viselkedett	71%
fenyegetően beszélt	67%
beszédmód igénytelensége	64%
trágár megnyilvánulás	60%

Külső megjelenés

igénytelenség (ruházat)	58%
tetoválás látható volt	62%

Tárgyalt témakörök – roma szereplők aránya

Joshi Bharat

- Szexuális erőszak problémája: 77%
- Bűncselekmények elkövetése : 66%
- Agresszív cselekmény: 67%

Mónika Show

- Vérfertőzés: 95%
- Bűncselekmények elkövetése : 65%
- Agresszív cselekmény: 59%

Problémásan viselkedő szereplők aránya, és azon belül a romák aránya a Mónika show-ban

	Mónika show					
	márc. 19-jún 12. (n=477)		szeptember (n=231)		október (n=199)	
	eset	%	eset	%	eset	%
Erőszakosan viselkedett (összes szereplőhöz viszonyítva)	91	19	1	0,4	8	4
- ezen belül a roma szereplők aránya	67	74	1	100	6	75
Fenyegetőzött (összes szereplőhöz viszonyítva)	70	15	10	4	15	8
- ezen belül a roma szereplők aránya	52	74	9	90	13	87
Trágárság (összes szereplőhöz viszonyítva)	183	38	53	23	29	15
- ezen belül a roma szereplők aránya	111	61	38	72	18	62

A problémásan viselkedő szereplők és azon belül a romák aránya

	Joshi Bharat					
	márc. 19-jún. 12. (n=388)		szeptember (n=184)		október (n=179)	
	eset	%	eset	%	eset	%
Erőszakosan viselkedett (összes szereplőhöz viszonyítva)	35	9	7	4	9	5
- ezen belül a roma szereplők aránya	25	71	7	100	6	67
Fenyegetőzött (összes szereplőhöz viszonyítva)	57	15	35	19	17	9
- ezen belül a roma szereplők aránya	36	63	20	57	12	71
Trágárság (összes szereplőhöz viszonyítva)	72	19	53	29	57	32
- ezen belül a roma szereplők aránya	43	60	39	74	31	54

Fókuszcsoport

Kutatás célja:

- A műsorban szereplők társadalmi hovatartozásának, nemzeti-etnikai identitásának meghatározása.
- A műsorok mennyiben járulnak hozzá a roma kisebbséggel szemben táplált sztereotípiák és előítéletek megerősítéséhez

Mónika show – „roma szereplők aránya nagyon magas”
Joshi Bharat – „egyre több roma szereplő”

Mónika show

Műsor tartalma, jellege:

negatív spirál

- egyre több negatív szélsőséges történet
- megrendezettség, statiszta szereplők
- a romák által megjelenített történetek valóságosabbnak tűnnek

**küzdelem, elkeseredettség, szakítás, feszültség,
kétségbeesés, siralom, nyomor, erőszak, ellentét, pénz,
küzdelem, veszekedés, düh, civilizáció hiánya**

Joshi Bharat

műsor tartalma, jellege:

negatív spirál

- egyre több negatív, szélsőséges történet
- kevesebb roma szereplő
- spontán asszociációk vegyesek („békülés”-”harc”)

**összetartozás, család, szomorúság, tettlegesség, békülés,
szorongás, feszültség, harc, szegénység, nyomasztó,
sötétség, szeretet**

Kutatások következtetései:

- A válaszolók romákról alkotott képét főként a személyes tapasztalatok alakítják.
- A műsorok direkt módon nem alakítanak ki előítéletet a roma kisebbséggel szemben.
- A már meglévő előítéleteket megerősítik, elmélyítik.
- A roma szereplők gyakran kárörvendő szórakozás tárgyát képezik.

„Ez egy bizonyos népréteg, mindig eltértek tőlünk, sosem lesznek olyanok.”

„Azok közé a keretek közé nem lehet szorítani, máshogy szocializálódtak, más a kultúrájuk, ez az ellentét.”

„Rendes cigány nincs, mert mihelyt probléma merül fel, olyan lesz, mint amit itt látunk.”

A műsorok szerkesztési gyakorlata:

- Felülreprezentált roma kisebbség.
- Normálistól eltérő élethelyzetek, deviáns magatartásformák tematizálása.
- A szereplők külső jegyekben is a devianciát tükrözték.
- Konfliktus centrikus szerkesztési/műsorvezetési gyakorlat.
- Műsorszámokban látható feliratok.

**Megbélyegző romakép, a társadalomban meglévő előítéletek elmélyítése, erősítése.
Roma kisebbség megsértése.**

ORTT határozatok:

2052/2009 (XII. 16) – TV2 Joshi Bharat

2053/2009 (XII. 16) – RTL Klub Mónika show

2009. májusi műsorok alapján.

291/2010 (II.17.) – RTL Mónika show

292/2010 (II.17.) – TV2 Joshi Bharat

2009. októberi műsorok alapján

„A műsorszolgáltatás nem irányulhat semmilyen kisebbség, sem bármely többség nyílt vagy burkolt megsértésére, kirekesztésére, annak faji szemponton alapuló bemutatására, elítélésére”. 3. § (3)

Az Rttv. 3 § (3) bekezdésben foglalt rendelkezések megsértése.

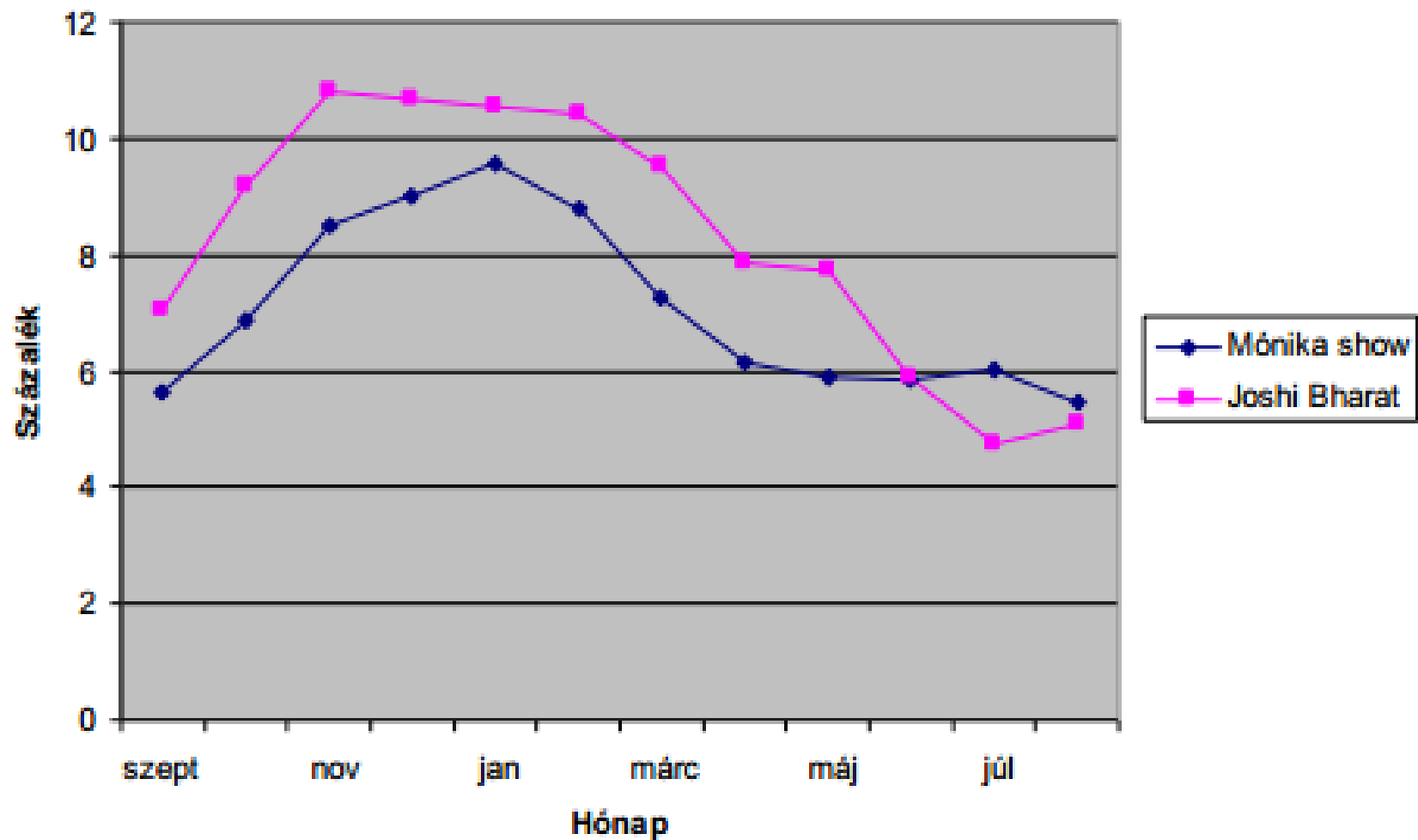
Szankció: Rttv. 112. § (1) bekezdés a) pontja értelmében

felhívja a Műsorszolgáltatót a sérelmezett magatartás megszüntetésére.

„A romák talk-show műsorokban való reprezentációja alátámasztja a velük kapcsolatos sztereotípiákat és előítéleteket. A média mintaadó szerepéből kifolyólag az ilyen műsorszámok megerősítik a társadalom tagjainak többségében meglévő, romákkal szemben táplált előítéleteket.”

A kibeszélőshow-k nézettsége

Átlagos nézettség (AMR%)

	Mónika show							
	2010. jan. (n=176)	2010. febr. (n=164)	2010. márc. (n=188)	2010. ápr. (n=168)	2010. máj. (n=169)	2010. jún. (n=165)	2010. júl. (n=183)	2010. aug. (n=186)
	Roma szereplők aránya	31%	1%	2%	18%	14%	5%	4%
	Joshi Bharat							
	2010. jan. (n=164)	2010. febr. (n=196)	2010. márc. (n=198)	2010. ápr. (n=192)	2010. máj. (n=178)	2010. jún. (n=207)	2010. júl. (n=194)	2010. aug. (n=180)
	Roma szereplők aránya	31%	39%	30%	22%	5%	24%	4%

2010. április - megszűnik a Mónika show felvétele

2010. május - megszűnik a Joshi Bharat felvétele

„A gyűlöletnek pusztán negatív jellege megbénítja az emberek közötti érintkezés normális formáit, elpusztítja a személyiséget, és így kitűnő eszköz arra, hogy az embert szellemileg lefegyverezze.”

Leszek Kolakowski

Köszönöm a figyelmet!

nagy.krisztina@mertek.eu